

Yemin bozmak

Gaziantep'ten Ahmet Şahin: *‘‘Kur’ân’a el basarak yemin etmek, sonra da bozmak günah mı? Böyle yemin edip bozan birisi nasıl kefarete ödeyecektir?’’

En iyisi, dilimizi yemine alıştırmamaktır. Fakat her hâl ve şartta yeminle ilgili dinî hükümleri bilmemizde yarar vardır. Bilmeden yanlış yere yaptığımız yeminleri, sonradan doğrusunu öğrendiğimizde bozarak kefareti ödemek daha doğrudur. Meselâ falanca kişiyle hiç konuşmayacağım diye yemin eden birisi, öfkenin gayzı ve garazı dindikten sonra mutlaka barıştırılmalı, yaptığı yemin için ise kefarete yolu gösterilmelidir. Çünkü Müslüman’ın Müslüman’a dargın durması gibi bir günaha, yemin yüzünden ölünceye kadar değil, bir gün bile katlanılmaz. Katlanılırsa daha büyük bir günah işlenmiş olur.

Gerek geçmişe dönük haberlerle ilgili yalan yere bilerek yapılan yeminler için, gerekse geleceğe dönük akit ve sözleşmelerle ilgili yalan yere bilerek yapılan yeminler için kefarete ödemek Allah’ın emridir, yani farzdır. Bu tür yeminlerle eğer birisine zarar vermişsek ve bir kul hakkını ihlâl etmişsek, yapmamız gereken işler daha da girift haline gelir. Bu durumda:

- a) Önce, zararı telâfi etmeli ve kul hakkını ortadan kaldırmalıyız.
- b) Sonra, hakkını ihlâl ettiğimiz kişiden helâllik istemeliyiz.
- c) Daha sonra yalan yere yemin ettiğimiz için Cenâb-ı Allah’a tövbe ve istiğfar etmeliyiz.
- d) Son olarak da, yaptığımız yeminle ilgili söz konusu kefareti ödemeliyiz.

Kefaretleri hükme bağlayan âyet şöyledir: ‘‘Allah, kasıtsız olarak ağzınızdan çıkıveren yeminlerinizden dolayı sizi sorumlu tutmaz, fakat bilerek yaptığınız yeminlerden dolayı sizi sorumlu tutar. Bunun da kefareti, ailenize yedirdiğiniz yemeğin orta hallisinden on fakire yedirmek yahut onları giydirmek yahut da bir köle azat etmektir. Bunları bulamayan üç gün oruç tutmalıdır. Yemin ettiğiniz takdirde yeminlerinizin kefareti işte budur. Yeminlerinizi koruyun (onlara riâyet edin). Allah size âyetlerini açıklıyor; umulur ki şükredersiniz!’’¹

Âyetin açık ifadesinden de anlaşılacağı üzere; yalan yere yapılan her bir yemin için öncelikle:

1- On fakiri yedirmek,

2- On fakiri giydirmek,

3- Mü'min bir köle âzâd etmek şıklarından herhangi birisi tercih edilir.

Eğer bunları yapmaya imkân bulunamaz veya bunlara güç yetirilemezse, yalan yere yapılan her bir yemin için üç gün oruç tutulur.

Bilerek yalan yere yapılan her bir yemin için ayrı ayrı olmak üzere aynı işlemler tekrar edilir ve her birinin kefareti ayrıca verilir. Çünkü her bir yalan yemin ayrı bir suç unsuru taşır ve ayrı bir günah konusunu teşkil eder. Yaptığı yeminin sayısını hatırlayamazsa, galip tahminine göre hareket eder.

Her bir yemini için on fakiri doyuran veya giydiren veya köle âzâd eden kimsenin, bundan başka oruç tutmak gibi bir yükümlülüğü yoktur. On fakiri doyurmaya, giydirmeye veya köle âzâd etmeye güç yetiremediği için zorunlu olarak oruç tutmayı tercih eden kimsenin de, “fakir doyurmak veya giydirmek” yükümlülüğü yoktur. Çünkü zaten kendisi de fakirdir.

Yukarıda ifade ettiğimiz gibi, yemin eğer bir farzı terk etmeye, Müslümanlar arası barışı bozmaya, Müslümanların zararına, bir musibetin gelmesine veya bir menfaatin engellenmesine sebep olacak şekilde yapılmışsa; yemin bozulur, yani yemine uyulmaz ve yapılan yemin için kefarete verilir.

Meselâ, “Seni Pazartesi günü işe almayacağım” diye yemin eden birisi, arkadaşı eğer bu yeminin sonucundan zarar göreceksen yeminini bozar, arkadaşının iş düzenini bozamaz, arkadaşını işe alır. Kendisi de yaptığı yeminin kefareti öder. Böylece hem arkadaşına zarar vermekten kurtulmuş olur, hem de işi ibadete bağlamış olur, ibadet sevabı almış olur.

Çünkü yeminin kefareti ödemek bir tür ibadettir. Nitekim Cenâb-ı Hak: “Allah adına yaptığınız yeminleri iyilik etmenize, günden sakınmanıza ve insanların arasını düzeltmenize engel kılmayın. Allah işitir ve bilir”² buyurmuştur.

Dipnotlar:

1- Mâide Sûresi, 5/89

